

Kwaliteitskader vergunninghouders interlandelijke adoptie

27 mei 2013

Inhoudsopgave

I Voorwoord	4
Aanleiding	4
Algemene doelstelling.....	4
Doel van het document.....	5
Deelbemiddeling	5
Opbouw document	5
Aanpassing kwaliteitskader	6
II Uitgangspunten voor interlandelijke adoptie en rol betrokken instanties	7
Inleiding	7
Uitgangspunten voor interlandelijke adoptie	7
Rol van de Stichting Adoptievoorzieningen	9
Rol van het Ministerie van Veiligheid en Justitie	9
Rol van de Raad voor de Kinderbescherming.....	9
Rol van de vergunninghouder	10
Rol Ketenoverleg.....	10
III Kwaliteitseisen bedrijfsvoering vergunninghouder	11
Inleiding	11
Algemeen	11
Leiderschap	11
Primair intern werkproces	11
Middelen.....	12
Personeel en organisatie	13
Klachtbehandeling en waardering door cliënten	15
IV Inhoudelijke kwaliteitseisen adoptieproces	16
Inleiding	16
IV a Acceptatieproces bemiddeling voor aspirant-adoptiefouders door vergunninghouder	16
Inleiding	16
Uitgangspunten.....	16
Probleemstelling.....	16
Toetsing gezinsrapport	18
Toetsing aan uitgangspunten Wobka	19
Toetsing aan eisen zendende land	20
Toetsing aan uitgangspunten individuele vergunninghouder.....	20
Kansloze bemiddelingen	21
IV b Inhoud bemiddelingsdossier	22
Inleiding	22
Ouderdeel	22
Kindeel	22
Slotdocumenten uiteindelijk bemiddelingsdossier.....	25
IV c Matching	26
Inleiding	26
Voor de matching benodigde documenten.....	26
Toetsingscriteria bij matching in Nederland en in het buitenland.....	26
Besluit.....	27
IV d Het leggen van nieuwe contacten en controle buitenlandse partnerorganisaties	28
Inleiding	28
Uitgangspunten bij de verifiëring van de buitenlandse partnerorganisaties	28

Integriteit	29
Controle bij verdragslanden	29
Reikwijdte van de verantwoordelijkheden vergunninghouder.....	29
Wijze van controle	29
Uitgangspunten bij de toetsingscriteria	30
Indeling toetsingscriteria	31
Toetsingscriteria wet- en regelgeving in land van herkomst.....	31
Toetsingscriteria buitenlandse partnerorganisatie	31
Toetsingscriteria van de procedure waarbij het kind niet meer onder gezag van de ouder staat.....	32
Toetsingscriteria subsidiariteitsbeginsel.....	32
Toetsingscriteria inzicht in financiën over de buitenlandse partnerorganisatie	33
V Samenwerking tussen vergunninghouders.....	34
Uitgangspunten van de afspraken.....	34
Afspraken.....	35
Conflicten omtrent contact/betrekkingen	35
Omschrijving “contact/betrekking”	36

Uitgave: 27 mei 2013
Gezamenlijke vergunninghouders interlandelijke adoptie
2^e herziene versie

I Voorwoord

Aanleiding

De minister van Justitie heeft bij brieven aan de Tweede Kamer inzake interlandelijke adoptie d.d. 21 februari en 29 december 2005 onder meer het onderwerp sturing, controle en toezicht onder de aandacht gebracht. Daarbij is aangekondigd dat het toezicht door de Inspectie jeugdzorg op de vergunninghouders zal worden uitgebreid tot toezicht op de kwaliteit in algemene zin van de werkzaamheden van de vergunninghouders. Daaraan verbonden zou aan de vergunninghouders worden gevraagd om in samenspraak met het ministerie van Justitie hun beleid en werkwijze in protocollen vast te stellen.

Bij haar onderzoek in 2005, in het kader van de verlenging van de geldigheidsduur van de vergunningen, naar de werkwijze van de vergunninghouders bij de matching constateerde de Inspectie jeugdzorg, een gebrek aan duidelijke kaders en criteria vanuit het ministerie waarnaar de vergunninghouders zich kunnen richten. De Inspectie jeugdzorg adviseerde het ministerie en vergunninghouders om in gezamenlijk overleg de visie op het belang van het kind en de wijze waarop dit belang een rol speelt bij de matching te expliciteren, criteria en kwaliteitseisen ten aanzien van de informatie over adoptiefouders en adoptiefkind te expliciteren, en de taken en verantwoordelijkheden van alle betrokkenen in het matchingsproces vast te leggen.

Na de totstandkoming van het Kwaliteitskader vergunninghouders interlandelijke adoptie (hierna: kwaliteitskader) in juni 2008 en de inwerkingtreding ervan op 1 januari 2010, zijn de vergunninghouders in het najaar van 2010 gestart met de evaluatie van het kwaliteitskader. Hun opmerkingen en tekstsuggesties hebben zij in februari 2011 ter kennis gebracht van het Ministerie van Veiligheid en Justitie. In de loop van 2011 hebben de Raad voor de Kinderbescherming, de Inspectie jeugdzorg en de Departementale Audit Dienst (DAD) van het Ministerie van Veiligheid en Justitie hun reactie daarop kenbaar gemaakt aan het Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Daarnaast is in de loop van 2011 gestart met de Beleidsdoorlichting interlandelijke adoptie. Deze is in maart 2012 afgerond. In september 2012 heeft het Ministerie van Veiligheid en Justitie de verzamelde suggesties kenbaar gemaakt aan de vergunninghouders. De beleidsdoorlichting van 2012 heeft geleid tot aanbevelingen. De aanbevelingen hebben onder meer betrekking op toezicht op de buitenlandse partnerorganisaties, de adoptieprocedure in het buitenland, de professionaliteit van ketenpartners en veranderend profiel van de adoptiekinderen. Voor zover de aanbevelingen geen wetswijziging tot gevolg hebben, zijn de aanbevelingen verwerkt in dit kwaliteitskader.

De beoordeling van de voorstellen tot aanpassingen van het kwaliteitskader heeft geleid tot een 2^e herziene versie in mei 2013, door de vergunninghouders vastgesteld.

Algemene doelstelling

Bij interlandelijke adoptie is een zorgvuldig en kwalitatief verantwoord adoptieproces vereist, waarin de belangen van het kind voorop staan en worden gewaarborgd. Mede met het oog op de omstandigheden waar adoptiekinderen uit komen, is met name een goede beoordeling van de geschiktheid van de aspirant-adoptiefouders van belang. Voor een kind dienen de best passende ouders te worden gezocht en dient er sprake te zijn van een goede toetsing van de buitenlandse partnerorganisaties. De vergunninghouders hebben daarbij een belangrijke rol.

In het kader van de ISO-certificering beschikken de vergunninghouders over eigen kwaliteitshandboeken waarin met name de interne procedures zijn beschreven. Hoewel het kwaliteitshandboek ISO minder gericht is op de inhoudelijke kwaliteit van de adoptiebemiddeling zelf, biedt het wel een handvat voor het up-to-date houden van de eigen organisatie.

Voor het begeleiden van het adoptieproces is het echter noodzakelijk dat er een uitgebreide beschrijving bestaat van de taken en verantwoordelijkheden van de vergunninghouders in relatie tot de andere partners in de adoptieketen en hoe de taken en verantwoordelijkheden zich verhouden tot die van het Ministerie van Veiligheid en Justitie. Dit document dient hiertoe.

Het document 'Kwaliteitskader vergunninghouders interlandelijke adoptie' is het resultaat van een gezamenlijke inspanning van vergunninghouders met input van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Via een aparte ondertekening in dit document hebben de vergunninghouders verklaard dat zij akkoord gaan met de inhoud van dit kwaliteitskader en alles in het werk zullen stellen om aan de kwaliteitseisen zoals beschreven te voldoen. Vergunninghouders gaan ervan uit dat ook nieuwe vergunninghouders zich aan dit kwaliteitskader zullen moeten conformeren.

Doel van het document

Het document moet in eerste instantie worden gezien als een toetsingskader voor de vergunninghouders voor het bereiken van een eenduidige werkwijze en voor de bewaking van de eigen kwaliteit, waarbij het belang van het kind goed tot uiting komt. Daarnaast kan het document als handvat dienen voor de Inspectie jeugdzorg bij de uitoefening van de opgelegde toezichttaak.

Continue focus op de kwaliteit van de vergunninghouders en de kwaliteit van het toezicht is van groot belang voor de kwaliteit van interlandelijke adoptie, maar zal fouten of misstanden op het mondiale terrein van interlandelijke adoptie niet kunnen uitsluiten. Ook de in dit kwaliteitskader opgenomen kwaliteitseisen geven geen garantie dat alle adopties volledig volgens de doelstellingen zullen plaatsvinden. De controle van het traject vanaf voorstel tot de realisatie van de adoptie is goed controleerbaar door de vergunninghouders. Het traject van afstand door de biologische ouders tot voorstel is veel moeilijker te controleren, ook bij verdragslanden. Er zal altijd een mate van risico aanwezig zijn.

In die context moet dit kwaliteitskader ook worden gezien. Dit ontslaat de vergunninghouders echter niet van de plicht om daar waar dit in hun vermogen ligt, een zo zorgvuldig en kwalitatief verantwoord mogelijk adoptieproces na te streven en waar mogelijkheden voor verbetering zijn, deze ook te benutten.

Deelbemiddeling

Alhoewel dit kwaliteitskader niet is opgezet voor de behandeling en de beoordeling van verzoeken om deelbemiddeling, is er in beginsel voor gekozen om de kwaliteitseisen integraal van toepassing te laten zijn op interlandelijke adopties die via deelbemiddeling tot stand komen. Indien nadere eisen worden gesteld aan deelbemiddeling, zullen die eisen boven op de eisen van dit kwaliteitskader komen.

Opbouw document

Het document bestaat uit drie onderdelen:

- Het eerste onderdeel geeft een overzicht van de uitgangspunten voor interlandelijke adoptie die ook van belang zijn voor de werkzaamheden van vergunninghouders en van de rol van de bij interlandelijke adoptie betrokken instanties;
- Het tweede onderdeel geeft een overzicht van kwaliteitseisen met betrekking tot de bedrijfsvoering van vergunninghouders;
- Het derde onderdeel bevat de inhoudelijke kwaliteitseisen ten aanzien van het adoptieproces.

Aanpassing van het kwaliteitskader

Het kwaliteitskader kan worden aangepast op grond van een daartoe genomen gezamenlijk besluit van de vergunninghouders die dit kwaliteitskader hebben ondertekend na overleg met het Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Indien het wettelijk kader voor interlandelijke adoptie wijzigt moet worden beoordeeld of het kwaliteitskader daarop moet worden aangepast.

II Uitgangspunten voor interlandelijke adoptie en rol betrokken instanties

Inleiding

Interlandelijke adoptie staat bij voortduring in de belangstelling van publiek, media en politiek en is regelmatig onderwerp van politieke discussie. Daarbij komen verschillende dilemma's en visies over kinderrechten, kindbescherming, gezinsvorming, opgroeien, hechting en roots aan de orde. De geldende uitgangspunten zijn vastgelegd in het Haags Adoptieverdrag, het Burgerlijk Wetboek en de Wobka. Deze zijn mede gebaseerd op het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en staan onverkort overeind. Richtinggevend voor adoptie is het subsidiariteitsbeginsel, wat inhoudt dat het in het belang van het kind is om zo mogelijk in eigen gezins- of familieverband op te groeien. Wanneer dat niet mogelijk is, dient te worden bezien of het kind in een adoptiegezin in eigen land kan worden opgenomen, voordat interlandelijke adoptie wordt overwogen.

Interlandelijke adoptie is een oplossing voor kinderen in nood waarbij eerst alle andere minder verstrekkende mogelijkheden met inachtneming van de cultuur, wet- en regelgeving van het zendende land, naar behoren zijn onderzocht.

Bij interlandelijke adoptie dient het belang van het kind uitgangspunt te zijn. Volgens de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (hierna: RSJ)¹ heeft het 'belang van het kind' enerzijds betrekking op ontwikkelingsvoorwaarden in het gezin en anderzijds die in de samenleving. Tot de voorwaarden in het gezin kunnen het fysiek welzijn, de opvoeding maar ook continuïteit in de opvoeding worden gerekend. Tot de voorwaarden in de samenleving behoren onder andere educatie, sociaal netwerk, adequaat voorbeeldgedrag en continuïteit (stabiliteit in levensomstandigheden en toekomstperspectief).

Volgens de RSJ is het in het algemeen voor kinderen van wezenlijk belang dat er continuïteit in de opvoedingssituatie bestaat waardoor verleden en toekomst met elkaar verbonden zijn en blijven. Interlandelijke adoptie die neerkomt op het overbrengen van een kind uit de eigen etnische achtergrond naar een ander land is te beschouwen als een extreme vorm van discontinuïteit. Dit brengt met zich dat adoptie van een buitenlands kind slechts kan plaatsvinden als deze naar verwachting een onmiskenbare meerwaarde voor het kind zal hebben. De in velerlei opzicht totale breuk met het eigen land moet in meer dan voldoende mate gecompenseerd worden door een te verwachten positief toekomstperspectief. Het belang van het kind dient volgens de RSJ dan ook nadrukkelijk beschouwd te worden als de 'best interest of the child' dat wil zeggen als het minst schadelijke alternatief, gegeven het feit dat het kind niet in zijn gezin kan blijven.

Hierbij kan verwezen worden naar de Guide to Good Practice van het Permanent Bureau van het Haags Adoptieverdrag, als goede handreiking in raadgevende zin.

Uitgangspunten voor interlandelijke adoptie

Uit het Haags Adoptieverdrag, het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en hetgeen in de inleiding van dit hoofdstuk over het belang van het kind is opgenomen, vloeien de volgende uitgangspunten voor interlandelijke adoptie voort die ook van belang zijn voor de werkzaamheden van de vergunninghouders en die hieronder worden samengevat:

- Een kind heeft het recht om op te groeien in het eigen gezin; aspirant adoptief ouders hebben geen recht op adoptief kinderen, maar kinderen hebben wel recht op ouders.

¹ Advies van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming van 25 september 2006, p. 3 en 4.

- Wanneer het niet mogelijk blijkt voor een kind om in het eigen gezin op te groeien, wordt een oplossing gezocht conform de uitgangspunten van het Haags Verdrag en de raadgevende opsomming in de Guide to Good Practice (Guide no.1 , 2008, pag. 29 en 30).
- In het land van herkomst dienen de alternatieve mogelijkheden te zijn onderzocht alvorens interlandelijke adoptie kan worden overwogen.
- Het uitgangspunt van adoptie is het zoeken van vervangende ouders voor een kind, waarmee het accent bij de adoptieprocedures ligt bij de belangen van het kind en dus niet bij de wensen, maar bij de capaciteiten van de aspirant-adoptiefouders, waarbij de capaciteiten zorgvuldig zijn beoordeeld en onderbouwd met advies door de Raad voor de Kinderbescherming.
- Met adoptie wordt een kind veiligheid en geborgenheid, stimulering van ontwikkeling, continuïteit van relaties en juridische bescherming binnen een familie geboden.
- Een kind heeft het recht de eigen ouders/afstamming te kennen. Of het dit recht concreet kan uitoefenen is soms afhankelijk van de wetgeving van de staat van herkomst van een kind.
- Een kind kan voor interlandelijke adoptie in aanmerking komen wanneer is vastgesteld dat:
 - de ouder(s) aan heeft (hebben) gegeven afstand van het gezag te doen en waarbij de afstandsprocedure van het kind conform de wet- en regelgeving in het land van herkomst is verlopen;
 - er toestemming is van de ouders voor een sterke adoptie, tenzij de ouders op grond van een rechterlijk beslissing in het land van herkomst uit het ouderlijke gezag zijn ontzet of het kind door de bevoegde autoriteiten in het land van herkomst verlaten is verklaard;
 - deze toestemming vrijelijk is gegeven zonder financiële of andere compensatie, tenzij wet- en regelgeving in land van herkomst anders zijn en hier ook toezicht op wordt gehouden door de Rechtbank en in overeenstemming met de bepalingen van het Haags Verdrag;
 - de afstandsouders goed zijn voorgelicht over de consequenties van hun beslissing;
 - zij hun beslissing hebben genomen na de geboorte van het kind en een redelijke termijn hebben gehad om hun beslissing te heroverwegen dan wel counseling hebben ontvangen met respect voor de cultuur en wet- en regelgeving van het zendende land;
 - ingeval van een verlating/te vondeling leggen de procedure eveneens conform wet- en regelgeving in het land van herkomst is verlopen en er toestemming is van de persoon of instantie die is belast met het gezag over het kind dan wel de bevoegde autoriteiten.
- Het kind dient -voor zover dat bekend kan zijn- adoptabel in psychologische en medische zin te zijn. Dit betekent dat een kind geschikt is bevonden om in een gezin te kunnen opgroeien. Het kind moet het vermogen hebben zich te kunnen hechten aan adoptiefouders en kunnen functioneren in gezinsverband. Voorkomen moet worden dat een kind dat voor adoptie naar Nederland komt, een groot risico loopt om het adoptiegezin weer voortijdig te moeten verlaten omdat het permanente zorg buiten gezinsverband nodig heeft.
- De aspirant-adoptiefouders zijn voorgelicht over en voorbereid op het verzorgen en opvoeden van een adoptief kind en zijn daarvoor geschikt en in staat bevonden. Hiervoor is een risicotaxatie gedaan op basis van een medische verklaring omtrent de aspirant-adoptiefouders, een verklaring omtrent het gedrag en de uitkomsten van een gezinsonderzoek.
- Er mag bij de totstandkoming van de adoptie bij geen enkele partij sprake zijn van geldelijk voordeel.

Rol van de Stichting Adoptievoorzieningen

De Stichting Adoptievoorzieningen voorziet in opdracht van het Ministerie van Veiligheid en Justitie in informatie over adoptie en geeft voorlichting over adoptie aan mensen die voor het eerst een kind willen adopteren. Tevens heeft de Stichting Adoptievoorzieningen mogelijkheden om nazorg te bieden aan adoptief ouders en/of adoptief kinderen op hun verzoek.

Rol van het Ministerie van Veiligheid en Justitie

De Minister van Veiligheid en Justitie is in het kader van het Haags Adoptieverdrag aangewezen als Centrale autoriteit en is als zodanig belast met de uitvoering van wet- en regelgeving op het gebied van interlandelijke adoptie en is gehouden aan de voorschriften als neergelegd in het Haags Adoptieverdrag, het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en de Wet opnemings buitenlandse kinderen ter adoptie en lagere regelgeving, alsook het Burgerlijk Wetboek (boek 10, i.v.m. omzetting naar Nederlands recht). Binnen het Ministerie van Veiligheid en Justitie geeft een onderdeel van de directie Control, Bedrijfsvoering en Juridische Zaken, afdeling Juridische en Internationale Zaken, uitvoering aan de rol van Centrale autoriteit.

Op grond van de hiervoor genoemde regelgeving beslist de Centrale autoriteit onder meer op verzoeken om toestemming tot opnemings ter adoptie van een buitenlands kind van echt)paren of personen die een kind uit het buitenland ter adoptie willen opnemen of op verzoeken tot verlenging van de geldigheidsduur van die toestemming. Voorts toetst de Centrale autoriteit matchingsvoorstellen van de vergunninghouders aan de hand van o.a. de WOBKA, Haags Verdrag en het kwaliteitskader en beslist zij op verzoeken om een beginseltoestemming of naam, dan wel een approval.

Binnen het Ministerie van Veiligheid en Justitie is de Directie Justitieel Jeugdbeleid (DJJ) belast met het beleid op het terrein van interlandelijke adoptie. DJJ beslist ook op aanvragen om een vergunning van rechtspersonen die bemiddelende werkzaamheden willen verrichten bij de plaatsing van kinderen uit het buitenland met het oog op adoptie. Zij ziet er tevens op toe dat ook nieuwe vergunninghouders zich committeren aan dit kwaliteitskader.

De Centrale autoriteit en DJJ werken nauw samen in het onderhouden van contacten met de (Centrale) autoriteiten in het buitenland en het bevorderen van de informatie-uitwisseling. Waar nodig en mogelijk faciliteren de Centrale autoriteit en DJJ de vergunninghouders bij het achterhalen van informatie uit andere landen. Zij zullen aandachtspunten betreffende de gang van zaken in een land met de desbetreffende (Centrale) autoriteit van dat land bespreken en zo nodig verder onder de aandacht brengen van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie brengen.

Rol van de Raad voor de Kinderbescherming

De Raad voor de Kinderbescherming verzorgt het gezinsonderzoek.

Het onderzoek is gericht op het verkrijgen van inzicht in de geschiktheid van de aspirant-adoptiefouder(s) en de eventuele (gehuwde) partner voor de verzorging en opvoeding van een of meerdere buitenlands adoptiekinderen. In het onderzoek wordt vastgesteld welke beschermende en welke risicofactoren voor een adoptiekind in het gezin aanwezig zijn. De Raad beoordeelt hoe deze factoren zich tot elkaar verhouden en welke uiteindelijk de doorslag geven om de minister van Veiligheid en Justitie positief of negatief te adviseren over het verzoek om een beginseltoestemming te verlenen. In het gezinsrapport worden de resultaten van het onderzoek beschreven ten behoeve van het matchingsproces en wordt een helder beeld gegeven van de mogelijkheden die aspirant-adoptiefouders hebben om een kind met special need, een sibling en/of ouder kind te verzorgen en op te voeden en naar volwassenheid te begeleiden. Tot slot geeft het rapport een heldere schets van het gezin en zijn netwerk en een onderbouwing hoe de Raad tot haar advies is gekomen.

Rol van de vergunninghouder

- De vergunninghouder interlandelijke adoptie bemiddelt tussen aspirant-adoptiefouders en de bevoegde instanties op hun niveau² in het land van herkomst.
- De vergunninghouder onderhoudt ten behoeve van uit te voeren adoptieprocedures op zijn niveau contacten met de buitenlandse autoriteiten, instellingen of personen die bij de opnemings van het buitenlandse kind zijn betrokken (art. 17a lid 1 onder a Wobka).
- De vergunninghouder verifieert de betrouwbaarheid van de partnerorganisaties waarmee zij samenwerkt in de landen van herkomst op basis van de kwaliteit en afweging van de informatie die zij van en over de partnerorganisaties ontvangen.
- De vergunninghouder verifieert in het kader van de deelbemiddeling de betrouwbaarheid van de door de aspirant-adoptiefouders aangedragen buitenlandse contacten en de te volgen procedures waarbij dezelfde kwaliteitsstandaard wordt gehanteerd als waaraan adoptieprocedures via een volledige bemiddeling dienen te voldoen.
- De vergunninghouder verifieert op basis van de beschikbare documenten de adoptabiliteit van het kind in medische, juridische en psychologische zin. Zij maakt inzichtelijk aan de hand van welke criteria de aspirant-adoptiefouders zijn geselecteerd voor een specifiek kind en doen een voorstel tot matching, dan wel beoordelen een matchingsvoorstel aan de hand van die criteria.
- De vergunninghouder verzorgt de begeleiding na de plaatsing en draagt er zorg voor dat gedurende een in de landen van herkomst voorgeschreven periode rapporten uitgebracht worden aan de landen van herkomst over het verloop van de plaatsing in het adoptiegezin. De vergunninghouder legt hiertoe afspraken contractueel vast met de aspirant-adoptiefouders over aard, frequentie, inhoud en naleving van door aspirant-adoptiefouders aan te leveren rapporten.
- De vergunninghouder informeert aspirant-adoptiefouders over relevante zaken aangaande hun adoptieprocedures, organiseren eventueel bijeenkomsten met adoptiegezinnen en geven eigen informatiebulletins uit en/of voeren eigen websites.

Rol Ketenoverleg

Middels regulier overleg tussen de vergunninghouders, de Stichting Adoptievoorzieningen, de Raad voor de Kinderbescherming, de Centrale autoriteit en DJJ worden ontwikkelingen besproken op het terrein van interlandelijke adoptie en de samenwerking met de landen van herkomst, alsmede de verwachtingen ten aanzien van te realiseren adopties.

Voorts vindt in dit overleg afstemming tussen ketenpartners plaats over de doorstroom van aspirant-adoptiefouders en het jaarlijks aantal toe te kennen beginseltoestemmingen, zodat dit aantal in verhouding staat tot het aantal kinderen dat bemiddeld kan worden.

Vergunninghouders kunnen richting het Ministerie van Veiligheid en Justitie, de Centrale autoriteit, de Raad voor de Kinderbescherming, Inspectie Jeugdzorg, de Stichting Adoptievoorzieningen en andere betrokken partijen komen met voorstellen tot aanpassing van beleidskaders en/of regelingen van uitvoering.

² Het kan voorkomen dat een bevoegde instantie in het land van herkomst over bepaalde onderwerpen uitsluitend wenst te communiceren met de Nederlandse Centrale autoriteit

III Kwaliteitseisen bedrijfsvoering vergunninghouder

Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de kwaliteitseisen met betrekking tot de bedrijfsvoering van de vergunninghouders opgenomen. Deze kwaliteitseisen zijn als volgt ingedeeld:

- algemeen
- leiderschap
- primair intern werkproces
- middelen
- personeel en organisatie
- klachtbehandeling en waardering door cliënten

Algemeen

- Voor de bemiddeling bij de adoptie van een buitenlands kind is een vergunning van de minister van Veiligheid en Justitie (DJJ) vereist.
- Een vergunninghouder dient van zowel de Centrale autoriteit van het zendende land als van DJJ een machtiging te hebben om in een land dat is aangesloten bij het Haags Adoptieverdrag te mogen bemiddelen .
- Ten aanzien van landen van herkomst die niet zijn aangesloten bij het verdrag geldt dat de vergunninghouder toestemming van de autoriteiten in het land van herkomst dient te hebben om te bemiddelen.
- De vergunninghouder dient ISO-gecertificeerd te zijn.
- De vergunninghouder bemiddelt inzake de opneming hier te lande van buitenlandse kinderen met het oog op adoptie, in de gevallen dat deze opneming in het belang van de betrokken kinderen kan worden geacht (artikel 16 lid 2 Wobka).
- De werkzaamheden van de vergunninghouders mogen niet gericht zijn op het maken van winst (artikel 16 lid 3 Wobka).
- De vergunninghouder moet zodanig zijn toegerust dat een zorgvuldige en doeltreffende uitvoering van zijn werkzaamheden is gewaarborgd (artikel 16 lid 5 Wobka).
- De vergunninghouder moet bereid zijn tot samenwerking met andere vergunninghouders, in het bijzonder op het terrein van de algemene voorlichting van de aspirant-adoptiefouders (artikel 16 lid 6 Wobka).

Leiderschap

Het bestuur c.q. de Raad van toezicht van de vergunninghouder moet uit ten minste drie leden bestaan en zodanig zijn samengesteld dat de behartiging van de belangen van de buitenlandse kinderen en de aspirant-adoptiefouders is gewaarborgd . In ieder geval dient de penningmeester te beschikken over financieel inzicht en één van de bestuursleden over deskundigheid op juridisch terrein.

Primair intern werkproces

De vergunninghouder heeft zijn interne procedures beschreven in een kwaliteitshandboek ISO en handelt dienovereenkomstig.

Een aanpassing van dit kwaliteitskader kan betekenen dat de vergunninghouder zijn procedures en administratie zal moeten aanpassen aan die nieuwe eisen. Dit betreft niet alleen de administratie die voortvloeit uit de adoptieactiviteiten, doch betreft het geheel van de activiteiten van de vergunninghouder dat zijn weerslag vindt in o.a. de jaarrekening en daarbij komende specifieke overzichten.

Ten aanzien van de contacten in het buitenland en de informatie die langs die weg wordt verkregen is het belangrijk dat de procedures en administratie van de vergunninghouder zodanig zijn ingericht dat de benodigde informatie op een betrouwbare wijze tot stand komt.

Middelen

Algemene wettelijke vereisten

- De vergunninghouder voldoet aan eisen van een zorgvuldige dossiervorming en bewaart gedurende tenminste 50 jaar alle documenten vereist bij de bemiddeling, conform het Europees Verdrag inzake de adoptie van kinderen van 27 november 2008. Zij kan dit ook (deels) extern laten beheren.
- De vergunninghouder voert een deugdelijke administratie en houdt van zijn vermogenstoestand en van alles wat zijn werkzaamheden betreft een zodanige boekhouding bij dat daaruit te allen tijde zijn rechten en verplichtingen kunnen worden gekend (artikel 23 lid 1 Wobka).
- De vergunninghouder doet jaarlijks verslag van zijn werkzaamheden zowel in als buiten Nederland aan onze minister en zendt hem tevens binnen zes maanden na afloop van het boekjaar zijn balans en staat van baten en lasten met toelichting zoals deze na vaststelling van het bedrag der inkomsten en uitgaven en, indien vereist, goedkeuring luiden (artikel 23 lid 2 Wobka).
- Bij algemene maatregel van bestuur kunnen eisen worden gesteld waaraan de stukken welke ingevolge het voorgaande aan onze minister moeten worden gezonden, moeten voldoen (artikel 23 lid 3 Wobka).

Toetsing procedures en financiën

Voor de vergunninghouder geldt dat er een toetsing zal moeten plaatsvinden op de (financiële) informatie en administratieve organisatie. Hierdoor wordt zekerheid verkregen dat de procedures worden nageleefd en dat de gepresenteerde informatie betrouwbaar is. De accountant is geëquipeerd om financiële procedures te toetsen en om administraties en financiële verantwoordingen te controleren. Het is om redenen van efficiency raadzaam als hij daarbij gebruik maakt van de jaarlijkse ISO-certificering die vergunninghouders laten uitvoeren om de naleving van de procedures te waarborgen. De toetsing op de toereikendheid van de procedures zelf is meestal niet begrepen in ISO-certificering en dient afzonderlijk getoetst te worden. Deze toetsing is niet aan een accountant voorbehouden. De Inspectie jeugdzorg heeft een wettelijke en op beleid en procedures georiënteerde toezichthoudende taak.

Het is dwingend voorgeschreven dat de vergunninghouder jaarlijks een jaarverslag (ingericht conform de brief van het toenmalige Ministerie van Justitie van 1 mei 2007 kenmerk: 5479514/07/DJJ) en een jaarrekening overlegt. De jaarrekening is voorzien van een verklaring of mededeling van een accountant, minimaal met een samenstellingsverklaring. Tevens doet de accountant mededeling of de regelgeving en de procedures conform het kwaliteitskader ten aanzien van de financiële aspecten zijn nageleefd. De accountant beoordeelt de naleving van de financiële procedures aan de hand van een door het Ministerie van Justitie en de vergunninghouders gezamenlijk vast te stellen "Controleprotocol ter toetsing van de (financiële) informatie en administratieve organisatie", dat wet- en regelgeving en het kwaliteitskader als uitgangspunten heeft.

In het protocol wordt vastgelegd welke elementen worden getoetst en welke relatie er bestaat tussen de accountant, ISO-certificering, de Inspectie jeugdzorg en het Ministerie van Veiligheid en Justitie.

De toetsing kan plaatsvinden door een registeraccountant of een AA-accountant, met de bijbehorende aan het protocol gerelateerde opdracht.

Personeel en organisatie

De vergunninghouder is een professioneel werkende en ter zake kundige instelling. Hij beschikt over kwaliteitseisen voor de organisatie en deskundigheidseisen voor het personeel. Elke vergunninghouder heeft met inachtneming van de wettelijke en de in dit kader opgenomen eisen de vrijheid om zijn organisatie op eigen manier in te richten. Door onderlinge afstemming en samenwerking en bereidheid om van elkaar te leren, werkt de vergunninghouder bij voortduring aan het op peil houden c.q. verhogen van de kwaliteit van het eigen handelen.

Een aantal kwaliteitseisen voor de organisatie staat in het voorgaande beschreven, zoals de eis dat de vergunninghouder ISO-gecertificeerd is. In aanvulling hierop geldt het volgende:

- De bereikbaarheid van de vergunninghouder is kenbaar voor (aspirant-)adoptiefouders. Voor noodgevallen is de vergunninghouder 24 uur per dag bereikbaar.
- De vergunninghouder heeft de organisatie met de daarbij behorende functies en functieprofielen (functiekenmerken, resultaatgebieden, vereiste kennis en competenties) beschreven in een handboek.
- De vergunninghouder houdt een personeelsdossier bij, waarin alle relevante informatie van de medewerkers is opgenomen, w.o. arbeids- c.q. vrijwilligersovereenkomsten, verslagen van functioneringsgesprekken³, verklaringen omtrent het gedrag (VOG)⁴ en geheimhoudingsverklaringen.
- De vergunninghouder investeert in deskundigheidsbevordering van medewerkers om de kennis en vaardigheden binnen de organisatie op peil te houden c.q. te verbeteren.

Deskundigheidseisen voor het personeel:

In het werk van de vergunninghouder op het terrein van interlandelijke adoptie is een aantal belangrijke resultaatgebieden te onderscheiden, te weten:

- het vaststellen van de bemiddelbaarheid van aspirant-adoptiefouders,
- het matchen c.q. het beoordelen van matchingsvoorstellen,
- het toetsen en controleren van buitenlandse bemiddelingscontacten,
- begeleiding na plaatsing.

Een adequate taakvervulling vereist dat per resultaatgebied minimaal de volgende kennis en vaardigheden bij de betrokken medewerkers c.q. binnen de organisatie aanwezig zijn:

Vaststellen bemiddelbaarheid aspirant-adoptiefouders

De geschiktheid van aspirant adoptief ouders wordt vastgesteld door het Ministerie van Veiligheid en Justitie met behulp van advies door de Raad voor de Kinderbescherming Bij betrokken medewerkers van de vergunninghouder zijn vereist:

- aantoonbaar een opleiding op (minimaal) HBO-niveau of vergelijkbaar werk- en denkniveau;
- kennis van relevante (internationale) wet- en regelgeving en procedures op het terrein van interlandelijke adoptie;
- kennis van cultuur en (maatschappelijke en sociale) ontwikkelingen van die landen waarmee wordt samengewerkt;
- kennis op sociaal-pedagogisch en (ontwikkelings-)psychologisch gebied voor het op deze aspecten kunnen lezen en beoordelen van het gezinsrapport en eventuele aanvullende

³ Deze worden minimaal één keer per jaar gevoerd.

⁴ Geldt per 1 januari 2008 voor medewerkers in kernfuncties. Dit zijn de medewerkers die contacten onderhouden met (aspirant) adoptiefouders, medewerkers die contacten onderhouden met het buitenland, medewerkers die te maken hebben met financiële aspecten en medewerkers met managementtaken.

informatie;

- algemene kennis op medisch gebied voor het op deze aspecten kunnen lezen en beoordelen van het gezinsrapport en eventuele aanvullende informatie;
- sociale kennis en vaardigheden voor het onderhouden van de contacten met de aspirant-adoptiefouders.

De vergunninghouder draagt er aantoonbaar zorg voor dat desgewenst een beroep gedaan wordt op meer specialistische kennis op o.a. sociaal-pedagogisch, (ontwikkelings-) psychologisch, juridisch en medisch gebied voor het beoordelen van de bemiddelbaarheid.

Matchen c.q. beoordelen van matchingsvoorstellen

Bij betrokken medewerkers zijn vereist:

- aantoonbaar een opleiding op (minimaal) HBO-niveau of vergelijkbaar werk- en denkniveau;
- kennis op sociaal-pedagogisch en (ontwikkelings-)psychologisch gebied voor het kunnen lezen en beoordelen van rapportages over adoptiekinderen en het kunnen verzorgen c.q. beoordelen van de matching;
- algemene kennis op medisch gebied voor het kunnen lezen en beoordelen van medische rapportages;
- kennis van relevante wet- en regelgeving en procedures op het terrein van interlandelijke adoptie van zowel Nederland als de landen waarmee wordt samengewerkt;
- kennis van de (voer- of handels)taal (c.q. toegang tot specifieke taalkennis), cultuur en (maatschappelijke en sociale) ontwikkelingen van die landen waarmee wordt samengewerkt.

De vergunninghouder draagt er, indien het medisch dossier daartoe aanleiding geeft, zorg voor dat een arts het kinddossier beoordeelt. Daarnaast draagt de vergunninghouder er aantoonbaar zorg voor dat desgewenst een beroep gedaan wordt op meer specialistische kennis op o.a. sociaal-pedagogisch, (ontwikkelings-) psychologisch en juridisch gebied.

Toetsen en controleren van buitenlandse bemiddelingscontacten

Bij betrokken medewerkers zijn vereist:

- aantoonbaar een opleiding op (minimaal) HBO-niveau of vergelijkbaar werk- en denkniveau;
- kennis op financieel en administratief-organisatorisch gebied voor het kunnen lezen en beoordelen van informatie (rapportages, jaarverslagen, etc.) over het buitenlandse contact;
- kennis van relevante (internationale) wet- en regelgeving en procedures op het terrein van interlandelijke adoptie;
- kennis van (voer- of handels)taal (c.q. toegang tot specifieke taalkennis), cultuur en (maatschappelijke, sociale en politieke) ontwikkelingen van die landen waarmee wordt samengewerkt.

De vergunninghouder draagt er aantoonbaar zorg voor dat desgewenst een beroep gedaan wordt op meer specialistische kennis op o.a. financieel en administratief-organisatorisch gebied.

Begeleiding na plaatsing

Bij betrokken medewerkers zijn vereist:

- aantoonbaar een opleiding op HBO-niveau of vergelijkbaar werk- en denkniveau;
- kennis op sociaal-pedagogisch en (ontwikkelings-)psychologisch gebied in relatie tot adoptie;
- algemene kennis op medisch gebied;
- kennis van de cultuur van het land van herkomst van het adoptiekind;
- kennis van de doorverwijsmogelijkheden naar instanties op het gebied van jeugdzorg en

jeugdhulpverlening t.b.v. nazorg en opvoedingsondersteuning bij adoptie.

Medewerkers in kernfuncties

De medewerkers in kernfuncties beschikken minimaal over de volgende competenties:

- professionele integriteit (handhaaft algemeen aanvaarde sociale, ethische en organisatienormen);
- accuraat en kritisch (o.m. in staat om relevante details uit informatie te halen);
- cliëntgericht (herkent de wensen, behoeften en belangen van de cliënt en houdt daar in het handelen rekening mee);
- samenwerkingsgericht (draagt bij aan een gezamenlijk resultaat; zet zich in om doelen en resultaten met anderen te bereiken);
- omgevingsbewustzijn (goed geïnformeerd over relevante ontwikkelingen; benut deze kennis voor de eigen functie en organisatie);
- sociaal en communicatief vaardig.

Klachtbehandeling en waardering door cliënten

Waardering door cliënten is een van de eisen gesteld aan het verkrijgen van de ISO-certificering. Bij elke vergunninghouder moet een procedure aanwezig zijn over de wijze waarop (bijvoorbeeld via een enquête) de waardering door cliënten wordt getoetst.

De vergunninghouder heeft conform de ISO-normering vastgelegd op welke wijze klachten worden behandeld. Deze kunnen eerst binnen de organisatie van de vergunninghouder worden behandeld of direct bij de Klachtencommissie Vergunninghouders Interlandelijke Adoptie (KVIA) worden behandeld.

Klachten als bedoeld in artikel 2 van het Besluit klachtencommissie vergunninghouders interlandelijke adoptie worden namens de vergunninghouders in ontvangst genomen door de Klachtencommissie vergunninghouders interlandelijke adoptie (KVIA). Indien een klacht wordt ingediend bij een vergunninghouder, dan stuurt deze de klacht onverwijld door naar de KVIA. De klachtencommissie brengt niet eerder advies uit dan nadat haar is gebleken dat redelijkerwijs niet mag worden verwacht dat de vergunninghouder naar tevredenheid van de klager diens klacht heeft behandeld. Een vergunninghouder stelt de KVIA uiterlijk binnen zes weken na ontvangst van een klacht in kennis van het resultaat van zijn poging om naar tevredenheid van de klager aan diens klacht tegemoet te komen. Indien de vergunninghouder naar tevredenheid van de klager aan diens klacht tegemoet is gekomen, doet de vergunninghouder daarvan onverwijld mededeling aan de KVIA, onder toezending van een daartoe strekkende schriftelijke bevestiging van de klager.

IV Inhoudelijke kwaliteitseisen adoptieproces

Inleiding

Dit hoofdstuk bevat de inhoudelijke kwaliteitseisen rond de kern van het adoptieproces. Deze zijn verwerkt in de volgende onderdelen:

- acceptatieproces bemiddeling voor aspirant adoptiefouders door de vergunninghouder
- inhoud bemiddelingsdossier
- matching
- controle buitenlandse partnerorganisaties

IV a Acceptatieproces bemiddeling voor aspirant-adoptiefouders door de vergunninghouder

Inleiding

Het betreft hier de beschrijving van het proces dat de vergunninghouder doorloopt bij de keuze of aspirant-adoptiefouders bemiddeld kunnen worden

Uitgangspunten

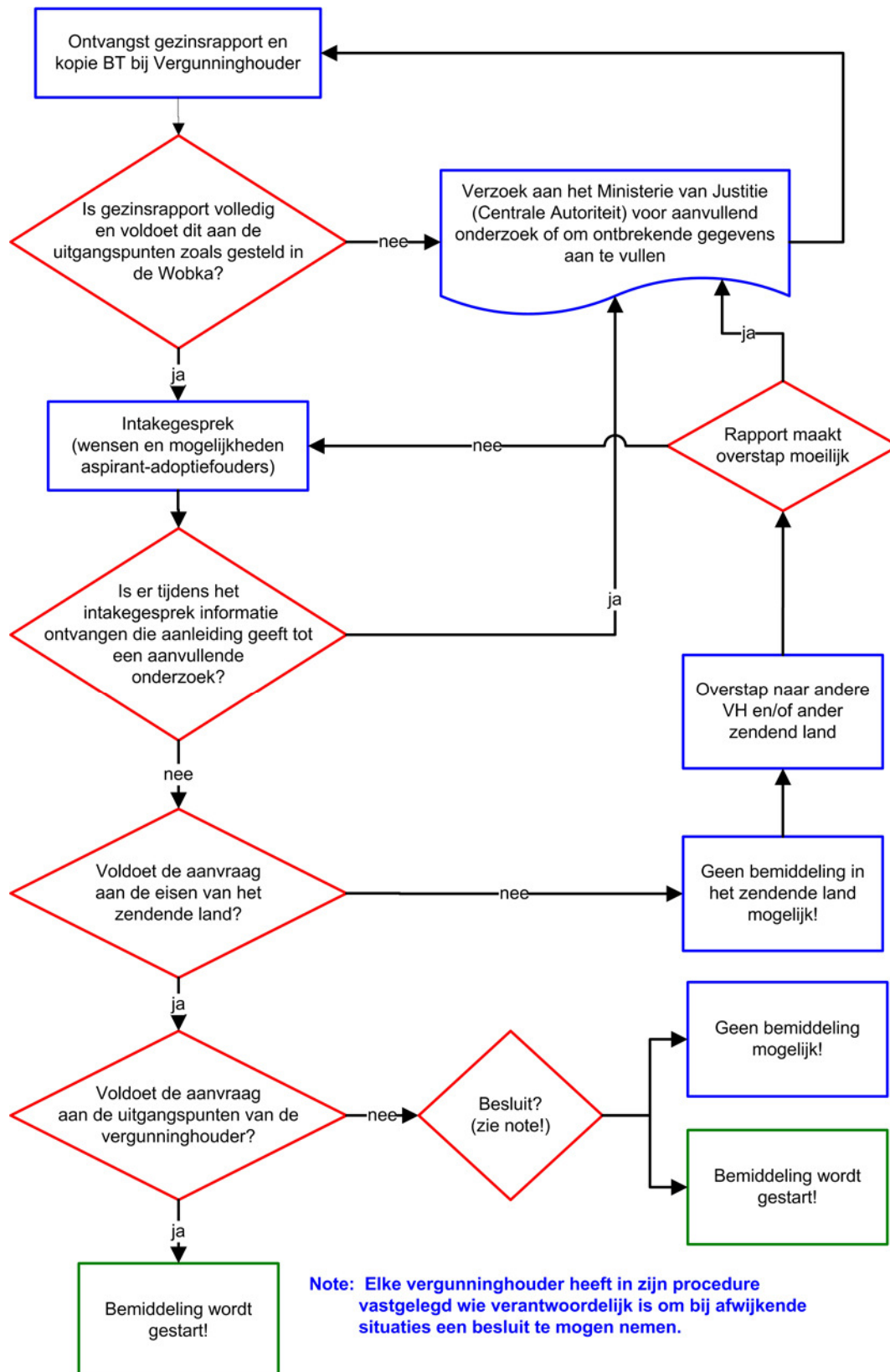
De vergunninghouder zal in beginsel bemiddelen voor alle aspirant-adoptiefouders met een geldige beginseltoestemming.

Interlandelijke adopties vinden plaats in het belang van het kind. De vergunninghouder voelt zich daarom verantwoordelijk voor het kind dat via hem wordt bemiddeld.

In uitzonderingsgevallen kan de vergunninghouder ondanks de aanwezigheid van een geldige beginseltoestemming beargumenteerd beslissen om niet voor deze aspirant-adoptiefouders te bemiddelen. Deze beslissing wordt in teamverband, althans in elk geval door meer dan één persoon, genomen. In de viermaandsrapportages bericht de vergunninghouder over het aantal beslissingen om niet tot bemiddeling over te gaan.

Probleemstelling

Tijdens het raadsonderzoek worden de aspirant-adoptiefouders op geschiktheid voor het verzorgen en opvoeden van een buitenlands adoptiefkind beoordeeld. Bij de beoordeling door de vergunninghouder op bemiddelbaarheid gelden andere criteria, zoals de eisen die vanuit het land van herkomst aan de aspirant-adoptiefouders worden gesteld. Daarnaast kan door contact van de vergunninghouder met de aspirant-adoptiefouders of door meldingen van derden nieuwe informatie naar voren komen die nader onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming wenselijk maakt. Een verzoek daartoe loopt via de Centrale autoriteit. Afspraken over hoe om te gaan met 'life-events' zijn vastgelegd in een brief van het Ministerie van Veiligheid en Justitie van 19 oktober 2010 (Kenmerk: 5666100/10). De te volgen procedure is in het volgende stroomschema weergegeven.

N.B.1: In het schema is niet de situatie opgenomen dat door een melding van derden informatie verkregen wordt op grond waarvan een vergunninghouder zich genoodzaakt kan zien de bemiddeling op te schorten, dan wel te staken.

N.B.2: Op elke gewenst moment in de procedure kan de vergunninghouder op basis van veranderende wensen en/of life events moeten besluiten de bemiddeling te staken.

Toetsing gezinsrapport

De vergunninghouder toetst het gezinsrapport op volledigheid en actualiteit vanuit de optiek van bemiddelingsmogelijkheden.

Het uitgangspunt is dat het gezinsrapport volledig en actueel is, tenzij:

- tijdens het intakegesprek nieuwe relevante aspecten naar voren zijn gekomen;
- na het gezinsonderzoek een belangrijk 'life event' heeft plaatsgevonden, zoals beëindigen relatie, overlijden van een naast familielid, opname pleegkind, realisatie binnenlandse adoptie, zwangerschap of geboorte kind;
- belastende tussentijdse informatie over de aspirant-adoptiefouders van derden is ontvangen door de vergunninghouder;
- er naar het oordeel van de vergunninghouder sprake is van een onvoldoende onderbouwing van de geschiktheid om de bemiddelingsmogelijkheden vast te kunnen stellen.

Om de actualiteit van het gezinsrapport te kunnen beoordelen dienen aspirant-adoptiefouders bij de intake een verklaring te ondertekenen dat na het opmaken van het gezinsrapport geen 'life event' heeft plaatsgevonden en dat zij, wanneer zich tijdens de bemiddelingsfase een 'life event' voordoet, dit zullen melden bij de vergunninghouder.

De vergunninghouder kan ervoor kiezen deze verklaring deel te laten uitmaken van de bemiddelingsovereenkomst of op een andere wijze aspirant adoptiefouders dit te laten verklaren en ondertekenen.

In het gezinsrapport moet mede gelet op artikel 15 Haags Adoptieverdrag en artikel 4 en 5 Wobka, naar de huidige stand van zaken, in ieder geval de volgende informatie zijn opgenomen:

- Persoonsgegevens van aspirant-adoptiefouder(s)
 - Naam
 - Voornaam
 - Plaats en datum geboorte
 - Nationaliteit
 - Plaats en datum huwelijk
 - Eventueel informatie over eerder huwelijk
 - Duur relatie indien anders dan huwelijk
 - Beroep
 - Religie/levensovertuiging
 - Adres huidige verblijfplaats
 - Persoonsgegevens van eventuele partner (en eventueel extra persoonsgegevens van andere personen (zoals kinderen) die op hetzelfde adres wonen)
- Informatie over het voldoen aan de juridische voorwaarden voor adoptie
 - Informatie over het gevolgd hebben van de wettelijk verplichte voorlichting over adoptie
 - Informatie over resultaat raadpleging Justitieel Documentatieregister
 - Informatie over de bereidheid om het buitenlandse kind medische behandelingen van preventieve en curatieve aard te laten ondergaan die van levensbelang zijn voor het kind
 - Informatie over bereidheid indien nog nodig naar Nederlands recht te adopteren
 - Informatie over de verplichte medische verklaring over de gezondheid

- Informatie van en over betrokkenen
 - Levensverhaal (voorgeschiedenis)
 - Gezinskenmerken en relatie
 - Gezondheid betrokkenen
 - Werk, inkomen en economische omstandigheden
 - Woonsituatie en vrije tijdsbesteding
 - Contacten met familie en sociaal netwerk
 - Godsdienst / levensovertuiging
 - Kinderwens
 - Adoptiemotivatie
 - Statusvoorlichting / afstammingsvoorlichting aan het adoptiefkind
 - Opvoedingscapaciteiten en eventuele ervaring met kinderen
 - Gedachten over toekomstig adoptiefkind (leeftijd, sibling, special need)
 - Eventueel informatie van informanten
 - Beantwoording onderzoeksvragen (conclusie met overwegingen)
 - Advies (BT voor één of twee kinderen, special needs)

Indien het gezinsrapport niet actueel of onvolledig is, geeft de vergunninghouder dit aan bij de Centrale autoriteit met het verzoek tot aanvulling door de Raad voor de Kinderbescherming. De vergunninghouder neemt het besluit om al dan niet tot bemiddeling over te gaan pas nadat aanvullende informatie is opgevraagd en ontvangen.

Na een verzoek aan de Raad voor de Kinderbescherming voor nader onderzoek en/of het verkrijgen van aanvullende gegevens kan het voorkomen dat de vergunninghouder een bepaald risico vanuit de optiek van bemiddelbaarheid anders waardeert dan de Raad, waardoor de vergunninghouder ervoor kiest om niet over te gaan tot een bemiddeling. Elke vergunninghouder heeft in zijn procedures vastgelegd wie gemachtigd is om een dergelijk besluit te mogen nemen.

Toetsing aan uitgangspunten Wobka

Op het moment van binnenkomst van het gezinsrapport van aspirant adoptiefouders bij de vergunninghouder, opgestuurd door de Centrale Autoriteit, geldt het uitgangspunt dat deze voldoet aan de uitgangspunten van de Wobka.

Naast de volledigheid en actualiteit zal de vergunninghouder de uitgangspunten zoals gesteld in de Wobka en zoals deze in het gezinsrapport zijn opgenomen in het intakegesprek toetsen, zoals bijvoorbeeld:

- in geval van aanwijzingen voor mogelijk toch niet realiseren van preventief en curatief medisch handelen, waaronder inentingen en bloedtransfusies, blijkend uit het niet kunnen overleggen van inentingspapieren van betrokkenen of van al in het gezin aanwezige kinderen;
- het opnieuw bevragen over gezondheid in geval er in het gezinsrapport melding wordt gemaakt van een medische geschiedenis dan wel (een) gezondheidsrisico('s) vanuit oogpunt bemiddelbaarheid;
- het overschrijden van de door de Wobka gehanteerde leeftijdsgrens tijdens de verwachte periode van bemiddeling.

Het niet voldoen aan de uitgangspunten van de Wobka, betekent dat vergunninghouders niet zullen bemiddelen.

Toetsing aan eisen zendende land

De eisen van de zendende landen zijn verschillend. Daarom beschikt elke vergunninghouder over een lijst van voorwaarden (eisen) waaraan de aspirant-adoptiefouders moeten voldoen om een adoptieprocedure in het zendende land te kunnen starten. Indien aspirant-adoptiefouders niet aan deze eisen voldoen, kan de vergunninghouder veelal niet bemiddelen.

Voorwaarden⁵ gesteld door zendende landen kunnen betrekking hebben op o.a.:

- leeftijd en burgerlijke staat (alleenstaand, samenwonend, gescheiden, gehuwd en concrete huwelijksduur);
- seksuele geaardheid;
- ziektegeschiedenis (lichamelijk en/of psychisch);
- onstabiele gezinssituatie in het verleden;
- levensovertuiging, inkomen en opleidingsniveau;
- BMI (Body Mass Index).

Toetsing aan uitgangspunten individuele vergunninghouder

Naast de eisen die de zendende landen stellen kan een vergunninghouder zelf aanvullende eisen stellen. Deze eisen zijn ontstaan uit de ervaring met adoptieprocedures en uit bekendheid met situaties waarin geadopteerde kinderen terecht kunnen komen. Deze eisen vormen een onderdeel van de identiteit van de betreffende vergunninghouder. De vergunninghouder zorgt er te allen tijde voor dat deze aanvullende eisen in de voorlichting die over een contact wordt gegeven aan aspirant-adoptiefouders, helder zijn.

Een vergunninghouder kan aspirant-adoptiefouders weigeren. De onderstaande punten zijn nadrukkelijk een niet-limitatieve opsomming van redenen daarvoor, zoals:

- Het niet tonen van eigen inentingsbewijzen en van de al aanwezige kinderen in het gezin (duidt op belemmeringen om ook bij het adoptiekind de verplichte inentingen te laten uitvoeren).
- Indien aspirant-adoptiefouders aangeven een kind van een bepaald ras, met een bepaalde kleur of van een bepaalde sekse niet wensen te adopteren.
- Weigering tot het meewerken aan c.q. het verzorgen van de follow-up rapportage over een eerder geadopteerd kind.
- Een vertrouwensbreuk tussen de aspirant-adoptiefouders en de betreffende vergunninghouder.
- Adoptiefouders hebben een eerdere opname van een buitenlands pleegkind niet omgezet in een adoptie naar Nederlands recht (tenzij deze procedure bij de rechtbank wel is opgestart maar beargumenteerd nog niet kan zijn afgerond).
- Bepaalde deelbemiddelingen. Gezien de ontwikkelingen rondom het aantal aanvragen en het aantal beschikbare kinderen moet er mee rekening worden gehouden dat vergunninghouders steeds meer benaderd zullen gaan worden voor een buitenlandse contactverificatie bij een deelbemiddeling. Omdat het voor de vergunninghouders onmogelijk is om een contactverificatie verspreid over de hele wereld op een correcte wijze uit te kunnen voeren, heeft elke vergunninghouder een beleid t.a.v. de criteria op grond waarvan hij een aanvraag voor deelbemiddeling mag weigeren.
- Mogelijkheden voor een match tussen de wensen van aspirant-adoptiefouders en de bijbehorende vereisten vanuit het zendende land binnen de maximale geldigheidsduur van de beginseltoestemming (ook na verlenging) niet haalbaar lijkt te zijn

Elke vergunninghouder heeft in zijn procedures vastgelegd wie gemachtigd is om een dergelijk besluit te mogen nemen.

⁵ Deze punten zullen worden meegenomen in voorlichtingstraject zodat aspirant-adoptiefouders hiervan tijdig in de procedure kennis kunnen nemen.

Kansloze bemiddelingen

Er komen gevallen voor waarbij aspirant-adoptiefouders volledig voldoen aan de door de zendende landen en vergunninghouders gestelde eisen, maar waarbij de vergunninghouder uit ervaring weet dat de kans tot matching niet reëel is. De vergunninghouder kan dan beargumenteerd besluiten niet tot bemiddeling over te gaan, dan wel het risico dat er geen bemiddeling tot stand zal komen neerleggen bij de aspirant-adoptiefouders. De vergunninghouder heeft hierbij de plicht om de aspirant-adoptiefouders te informeren over mogelijkheden in andere landen dan wel hen door te verwijzen naar een andere vergunninghouder.

IV b Inhoud bemiddelingsdossier

Inleiding

Het bemiddelingsdossier bestaat uit de volgende onderdelen:

- een ouderdeel
- een kindeel
- het matchingsverslag (zie hoofdstuk IV c)
- de follow-up rapportage (zie Wobka art. 17a, lid 1, onder g en 17c)
- slotdocumenten

Ouderdeel

Definitie ouderdeel

Onder het ouderdeel wordt verstaan alle documenten (gegevens) de vergunninghouder ontvangt van de Centrale autoriteit, de aspirant-adoptiefouders en de Raad voor de Kinderbescherming om te komen tot een matching. Het vormt een onderdeel van het totale bemiddelingsdossier.

Doel ouderdeel

Het doel van het ouderdeel is om zodanige informatie te verkrijgen dat een goede matching tot stand kan komen zodat een adoptiekind bij hem of haar passende adoptieouders kan krijgen.

Inhoud ouderdeel

In het ouderdeel dienen in ieder geval de volgende documenten te zijn opgenomen:

- het gezinsrapport van de Raad voor de Kinderbescherming met daarin de in hoofdstuk IV a aangegeven informatie
- een kopie van de beginseltoestemming
- een medische verklaring en aanvullende informatie van een specialist indien sprake is van een gezondheidsprobleem of een medische geschiedenis (op grond van artikel 15 Haags Adoptieverdrag toegestaan)
- een verklaring van de aspirant-adoptiefouders (in de bemiddelingsovereenkomst of als algemene voorwaarde van de vergunninghouder) dat na het opmaken van het gezinsrapport geen 'life event' heeft plaatsgevonden en dat zij, wanneer zich tijdens de bemiddelingsfase een 'life event' voordoet, dit zullen melden bij de vergunninghouder
- een ondertekende bemiddelingsovereenkomst
- alle correspondentie aangaande de adoptieprocedure tussen vergunninghouder en aspirant-adoptiefouders
- alle overige officiële documenten aangaande de adoptieprocedure.

Kindeel

Definitie kindeel

Onder het kindeel wordt verstaan alle documenten (gegevens) de vergunninghouder ontvangt bij een voorstel tot plaatsing van een kind uit het zendende adoptieland.

Het vormt een onderdeel van het totale bemiddelingsdossier.

Doel kindeel

Het doel van het kindeel is om zodanige informatie over het voorgestelde kind te verkrijgen dat:

- de vergunninghouder een matching door het contact in het adoptieland kan controleren en beoordelen alvorens te besluiten dit voorstel wel of niet voor te leggen aan de Centrale Autoriteit en de aspirant-adoptiefouders, dan wel

- de vergunninghouder zoveel mogelijk informatie in handen heeft om tot een goede matching te kunnen komen, en
- de aspirant-adoptiefouders over voldoende informatie beschikken om een weloverwogen keuze te kunnen maken bij het accepteren van het voorstel.

Rol vergunninghouder bij de inhoud van het kinddeel

Er bestaan grote verschillen tussen de diverse adoptielanden ten aanzien van de hoeveelheid gegevens in het kinddeel.

De vergunninghouder verplicht zich om in het belang van het kind, zoveel mogelijk voor de matching relevante informatie te verkrijgen vanuit het land van herkomst, zonder daarbij te treden in de verantwoordelijkheden van het land van herkomst.

De vergunninghouder gaat na of de uit het land van herkomst verkregen informatie over het kind actueel en volledig is. Bij het ontbreken van de voor de (beoordeling van de) matching relevante gegevens zal de vergunninghouder alles in het werk stellen om deze gegevens langs andere weg te verkrijgen.

Het medisch rapport en de observatierapportage, zijn bij voorkeur zo recent mogelijk, doch niet ouder dan 12 maanden. Indien deze documenten ouder zijn dan 12 maanden vraagt de vergunninghouder om een update. Ook kunnen de specifieke medische achtergrond en/of de ontwikkeling van het kind aanleiding zijn voor de vergunninghouder om te vragen om een update, aanvulling of second opinion.

Indien gegevens in de medische rapportage of ontwikkelingsgegevens ontbreken dient de vergunninghouder altijd aanvullende informatie op te vragen teneinde deze gegevens compleet te krijgen alvorens het kindvoorstel aan de Centrale autoriteit voor te leggen en, na diens goedkeuring aan de aspirant-adoptiefouders. Wanneer andere dan deze gegevens ontbreken zal het kindvoorstel wel aan de Centrale Autoriteit worden voorgelegd. Dit neemt niet weg dat tegelijkertijd geprobeerd wordt om de ontbrekende gegevens alsnog te verkrijgen. Zo nodig kan hiervoor de betreffende buitenlandse of de Nederlandse Centrale autoriteit worden ingeschakeld. Bij gereede twijfel of wanneer de voor de (beoordeling van de) matching relevante gegevens ontbreken, zal de vergunninghouder het voorstel niet voorleggen.

Een voorstel voor een kind moet geweigerd worden, indien geen geschikte aspirant-adoptiefouders gevonden kunnen worden of indien duidelijk is dat het kind een zodanige achtergrond heeft dat hij/zij in Nederland in een zorginstelling terecht zal komen.

Inhoud kinddeel

In het kinddeel dient mede gelet op artikel 16 van het Haags Adoptieverdrag de volgende informatie te worden opgenomen om te komen tot een goede matching:

- Persoonlijke gegevens van het kind
 - naam
 - voornaam
 - geboortedatum of (geschatte) leeftijd
 - geslacht
 - nationaliteit
 - etniciteit (voor zover bekend en binnen ethische normen haalbaar)
 - religie (voor zover bekend en binnen ethische normen haalbaar)
 - huidige verblijfplaats
 - foto (voor zover toegestaan vanuit het land van herkomst)

- **Achtergrondgegevens van het kind**

- indien mogelijk gegevens over de ouders, biologische broertjes en zusjes en verdere familie, zoals persoonsgegevens, sociaal economische status, opleiding en medische gegevens
- gegevens over de reden(en) van afstand en/of verlating (indien te achterhalen)
- reden waarom adoptabel
- gegevens over andere voor het kind belangrijke personen en de huidige verzorger (indien mogelijk)
- duur van het verblijf van het kind in het tehuis/pleeggezin
- de huidige leefomstandigheden
- het verloop van de zwangerschap voor zover deze gegevens te achterhalen zijn
- indien mogelijk de vindplaats van en de omstandigheden waaronder het kind is gevonden, alsmede de naam van de vinder.

- **Medisch rapport** ⁶

In het medisch rapport dient in ieder geval de volgende informatie te zijn opgenomen:

- gewicht, lengte en hoofdomtrek bij de geboorte (indien bekend)
- gewicht, lengte en hoofdomtrek tijdens onderzoek
- medische voorgeschiedenis (voor zover bekend)
- informatie die in het medisch onderzoek naar voren is gekomen over:
 - gehoor
 - gezichtsvermogen
 - reflexen
 - hart
 - longen
 - ledematen
 - motoriek
 - ontwikkeling
- informatie over vaccinaties die gegeven zijn (geen verplichting)
- test op landspecifieke ziektes (bijvoorbeeld HIV, Hepatitis, Sikkelcel-anemie) die in het adoptieland veel voorkomen en overige testuitslagen
- bij een special need kind zoveel mogelijk informatie over de special need en (indien van toepassing) de medische behandeling of ingreep die het kind heeft ondergaan in het land van herkomst en eventueel de conclusie van de arts.

Met een conclusie van een arts mag (specifieke) informatie dat uit medisch onderzoek naar voren is gekomen ontbreken, zolang duidelijk uit de conclusie blijkt dat het advies van de arts er wel op gebaseerd is.

- **Observatierapportage**

In deze observatierapportage moet minimaal melding worden gemaakt van de volgende onderwerpen:

- de ontwikkeling van het kind op dit moment, wat het kind al kan en sinds wanneer
- de situatie en fase van ontwikkeling van het kind op het moment van binnenkomst in het tehuis en de ontwikkeling van het kind gedurende het verblijf
- het gedrag van het kind

⁶ Er bestaat een 'model form medical report on the child' als bijlage bij het Rapport van de Speciale Commissie van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht over de werking van het Haags Adoptieverdrag 2001. De inhoud van dit model is echter zo uitgebreid dat dit voor veel adoptielanden, waaronder ook verdragslanden, niet realistisch is.

De informatie uit het sociaal-, medisch- en observatierapport vormen tezamen het kinddossier en dit dient als geheel te worden beoordeeld. Het kan voorkomen dat bepaalde onderdelen van informatie niet wordt benoemd in een bepaald rapport, maar wel in het andere rapport. Van de vergunninghouder wordt uiterste zorgvuldigheid verwacht in de vaststelling van het complete kinddossier en de matching.

Slotdocumenten uiteindelijk bemiddelingsdossier

De volgende slotdocumenten zijn niet direct nodig voor de matching en voor acceptatie van het voorstel, maar horen indien mogelijk en/of indien van toepassing wel in het uiteindelijke bemiddelingsdossier aanwezig te zijn:

- (kopie) originele geboorteakte (alleen als dit in het land van herkomst mogelijk is) of geboorteakte op naam van de adoptieouders; indien een originele akte van het kind niet aanwezig is dan een uittreksel uit het geboorteregister of een ander bewijs, zodat helder is dat het kind geregistreerd is.
- (kopie) afstandsverklaring van de biologische ouders (indien van toepassing). Het kan echter voorkomen dat de informatie hieromtrent is opgenomen in de buitenlandse adoptie uitspraak.
- (kopie) verlatenverklaring (indien van toepassing). Het kan echter voorkomen dat de informatie hieromtrent is opgenomen in de buitenlandse adoptie uitspraak.
- (kopie) beschikking tot ontzetting uit het ouderlijke gezag (indien van toepassing). Het kan echter voorkomen dat de informatie hieromtrent is opgenomen in de buitenlandse adoptie uitspraak.
- (kopie) overlijdensakte van moeder en/of vader (bij weeskinderen), indien van toepassing en beschikbaar.
- adoptieuitspraak (rechtbank)
- conformity note (zoals aangegeven in Haags Adoptieverdrag), indien het een verdragsland betreft.

Verreweg de meeste landen zien de bovengenoemde documenten niet als stukken die vooraf aanwezig zouden moeten zijn; volgens de ter plaatse geldende regelgeving horen deze stukken thuis in het juridisch dossier van het kind dat pas overhandigd wordt na de adoptie. Er zijn ook landen waar het niet mogelijk is de geboorteakte, de afstandsverklaring of overlijdensverklaring in handen te krijgen, omdat deze gegevens verwerkt worden in het rechtbankbesluit.

Indien adoptiefouders deze documenten rechtstreeks ontvangen tijdens de adoptieprocedure dienen zij de vergunninghouder een kopie hiervan toe te sturen, direct na aankomst. De vergunninghouder wijst adoptiefouders op deze verplichting. Indien ouders hier geen gevolg aan geven, meldt de vergunninghouder dit aan de Centrale autoriteit.

IV c Matching

Inleiding

De matching kan plaatsvinden in het land van herkomst of op basis van een aangeleverd kinddossier in Nederland door de vergunninghouder. Dat betekent dat in het land van herkomst op basis van de ontvangen ouderdossiers een voorstel wordt gedaan om een kind aan (een) aspirant-adoptiefouder(s) toe te wijzen. De vergunninghouder controleert in dat geval bij ontvangst van het matchingsvoorstel of aan alle voorwaarden is voldaan.

De vergunninghouder schakelt, indien het medisch dossier daartoe aanleiding geeft, standaard een arts in die de medische rapportage over het kind beoordeelt. De arts brengt op basis hiervan advies uit aan de vergunninghouder met betrekking tot de gezondheidstoestand van het kind, dan wel met betrekking tot nadere vraagstellingen over specifieke aandachtspunten.

Indien externe beoordeling in Nederland is gedaan door een arts, wordt dit door de vergunninghouder vermeld in het matchingsvoorstel.

Wanneer de matching geschiedt door de vergunninghouder zelf, zal een kind aan aspirant-adoptiefouders worden toegewezen op basis van de ontvangen gegevens over de behoeften van het kind (kinddossier) en de beschikbare gegevens van de aspirant-adoptiefouders (ouderdossier).

Voor de matching benodigde documenten

Bij de matching wordt gebruik gemaakt van het in Nederland opgemaakte gezinsrapport, de informatie verkregen tijdens het intakegesprek en de uit het land van herkomst ontvangen informatie over het kind.

Bij kinderen met een bijzondere zorgbehoefte (special need), meerlingen en kinderen van 2 jaar en ouder kunnen extra documenten nodig zijn voor een goede matching. Deze kinderen zijn door bijzondere omstandigheden (bijvoorbeeld ziekte, negatieve levenservaringen of erfelijkheid) niet in staat geweest zich te ontwikkelen zoals volgens hun kalenderleeftijd verwacht mocht worden. Of zij zijn door hun voorgeschiedenis beperkt in hun toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden (bijvoorbeeld tengevolge van een progressieve ziekte, handicap of erfelijke aandoening). Ook kan het zijn dat hun aandoening op enig moment om specifieke ondersteuning vraagt. Dit betekent dat deze kinderen vaak een specifieke opvoeding vragen of andere opvoedingsbehoeften hebben dan 'gewone' adoptiefkinderen waardoor zij adoptiefouders voor meer specifieke en andere opvoedingstaken stellen.

Gelet op de bijzondere voorgeschiedenis en/of omstandigheden kunnen aanvullende medische, sociale en/of ontwikkelingsgegevens over het (de) kind(eren) noodzakelijk zijn. Ook kan een aanvullend gezinsrapport over de beoogde aspirant adoptiefouder(s) nodig zijn waarbij specifiek onderzocht wordt of deze voor dit kind/deze kinderen geschikt zijn.

Toetsingscriteria bij matching in Nederland en in het buitenland

Toetsingscriteria bij matching in Nederland:

Een goede matching vindt plaats in het belang van het kind. In beginsel wordt daarbij de volgorde van binnenkomst van de aanvraag gehanteerd, waarbij de keuze voor de best passende adoptiefouders bij het kind prevaleert. Toetsingscriteria (niet in volgorde van belangrijkheid) zijn:

- competenties en speciale vaardigheden van de aspirant-adoptiefouders ten aanzien van special needs van het kind;
- passen leeftijd en gezondheid van het kind binnen het Nederlands wettelijk kader;
- passen leeftijd, gezondheid en ontwikkeling van dit kind binnen de grenzen die aspirant-adoptiefouders hebben aangegeven;
- past dit gezin bij dit kind.

Uit de beantwoording van deze vragen kan de keuze voortkomen voor een gezin die het meeste bij het kind past.

Controle van matching in het buitenland:

De vergunninghouder controleert bij matching in het buitenland of deze voldoet aan de volgende voorwaarden:

- passen leeftijd en gezondheid van het kind binnen het Nederlands wettelijk kader;
- passen leeftijd, gezondheid en ontwikkeling van dit kind binnen de grenzen die aspirant-adoptiefouders hebben aangegeven;
- past dit gezin bij dit kind.

Uit de beantwoording van de vragen kan worden geconcludeerd of het voorgestelde gezin past bij dit kind.

Besluit

De matching c.q. de beoordeling van een matchingsvoorstel vindt plaats in een team, teneinde een zorgvuldige en objectieve afweging te kunnen maken en daarmee een zo optimaal mogelijke matching tot stand te brengen. Onder een team wordt verstaan minimaal twee personen hetzij binnen de organisatie van de vergunninghouder zelf, hetzij met een partner van de vergunninghouder in het buitenland, hetzij met een externe deskundige. De deskundigheidseisen voor de bij de matching betrokken medewerkers staan beschreven in hoofdstuk III. Een verslag van de matching met motivatie wordt in het bemiddelingsdossier gevoegd.

In alle gevallen wordt een matchingsvoorstel gemotiveerd aan de Nederlandse Centrale autoriteit voorgelegd, b.v. de afgifte van een approval (bij verdragslanden) of een beginseltoestemming op naam.

In het geval een afgegeven beginseltoestemming op naam of een approval niet wordt benut, omdat de aspirant-adoptiefouders het kindvoorstel niet accepteren of het (de) kind(eren) voor adoptie wordt/worden teruggetrokken, meldt de vergunninghouder dit schriftelijk aan de Centrale autoriteit.

De melding vindt ook plaats in het geval de plaatsing van een of meerdere kinderen om andere redenen niet doorgaat.

IV d Het leggen van nieuwe contacten en controle buitenlandse partnerorganisaties

Inleiding

De vergunninghouder onderhoudt contacten met autoriteiten, instellingen of personen in het buitenland (art. 17a eerste lid onder a Wobka). In de wet is niet vastgelegd op welke wijze de vergunninghouder personen, instellingen en organisaties die bij de adoptieprocedure betrokken zijn, moet controleren. Bij verdragstaten wordt het uitgangspunt van vertrouwen over en weer gehanteerd. De procedures hoe te handelen zijn per vergunninghouder vastgelegd in het kwaliteitshandboek. Dit hoofdstuk beschrijft de onderdelen waarop de vergunninghouder controle uitvoert en welke kwaliteitsnormen hij hierbij hanteert.

Uitgangspunten bij de verifiëring van de buitenlandse partnerorganisaties

Uitgangspunt is dat de vergunninghouder verantwoordelijk is voor de kwaliteit van werken van de buitenlandse contactpersonen die als vrijwilliger dan wel in loondienst werkzaam zijn bij de vergunninghouder.

Over de buitenlandse partnerorganisatie die zelfstandig opereert in een land van herkomst of indien gebruik gemaakt wordt van een zelfstandig werkende persoon, dient de vergunninghouder alle beschikbare informatie te verzamelen, zodat hij zich een goed beeld kan vormen van de wijze van werken van dat contact. Indien gebruik wordt gemaakt van een zelfstandig werkende persoon wordt de kwaliteit van de afgesproken dienstverlening geverifieerd. Wanneer het een nieuw contact betreft, is dit beeld niet altijd direct volledig voorhanden, maar ontstaat dit beeld geleidelijk aan in de onderlinge communicatie die met de buitenlandse partnerorganisatie zorgvuldig moet worden opgebouwd. De situatie kan per land verschillen. De vergunninghouder zal in veel gevallen niet in staat zijn het optreden van een buitenlandse partnerorganisatie volledig te controleren en kan derhalve geen volledige verantwoordelijkheid dragen voor het handelen van de buitenlandse partnerorganisatie met wie de vergunninghouder samenwerkt. Dit betekent ook dat de vergunninghouder de informatie niet kan eisen, maar wel alles in het werk stelt om de buitenlandse partnerorganisatie ertoe te bewegen om de gevraagde informatie en gegevens te verstrekken.

Hierbij dient rekening te worden gehouden met de realiteit dat goede contacten wantrouwig kunnen worden als je informatie vraagt als deze. In dat geval is een jaarlijkse interne evaluatie van het optreden van het contact essentieel.

Indien de vergunninghouder de informatie niet krijgt, kan hij dit melden bij DJJ. Deze kan de betreffende (Centrale) autoriteit(en) in het land van herkomst aanspreken op het ontbreken van de gewenste informatie. Zo nodig kan ook het Ministerie van Buitenlandse Zaken worden ingeschakeld. Uiterste consequentie bij het niet verkrijgen van de gewenste informatie van een buitenlands contact kan zijn dat de samenwerking moet worden heroverwogen.

Voor een goed inzicht in de financiën van de buitenlandse partnerorganisaties is het belangrijk om inzicht te hebben in de geldstromen die daar naar toe gaan. De vergunninghouder dient daarom zorg te dragen voor maximale transparantie over zowel financiële als ook de niet-financiële informatie van adoptie en de daarmee gelieerde activiteiten zoals (verplichte) projecthulp. Het gaat te ver om van de buitenlandse partnerorganisaties te verlangen dat zij een accountantsverklaring overleggen. In veel landen is een accountantsonderzoek met een verklaring zoals wij die kennen een onbekend begrip. Daarnaast is de omvang van de geldstroom veelal te klein om een dergelijk middel in te zetten. Indien er twijfel bestaat over de betrouwbaarheid van de informatie die de buitenlandse partnerorganisatie aanlevert, neemt de vergunninghouder contact op met plaatselijke autoriteiten (in land van herkomst) of met DJJ om deze te informeren en (al dan niet gezamenlijke) vervolgstappen alsmede de wijze van toezicht

op de naleving ervan af te spreken. De informatie en afspraken legt de vergunninghouder schriftelijk vast. De vergunninghouder dient daarom steeds alert te blijven in zijn beoordeling van de werkwijze van de buitenlandse partnerorganisatie. Het verzamelen van informatie dient dan ook regelmatig onderhouden te worden en niet alleen bij het aangaan van een relatie met de partnerorganisatie.

Integriteit

Een vergunninghouder gaat op integere wijze met de andere vergunninghouders en elkaars contacten in het buitenland om.

Zie voor een nadere uitwerking hiervan het Hoofdstuk Samenwerking tussen vergunninghouders.

Controle bij verdragslanden

Ook landen die partij zijn bij het Haags Adoptieverdrag verschaffen niet altijd alle gewenste informatie. Niettemin rust de verplichting op de vergunninghouder om bij voortdurend van de relatie met een buitenlandse partnerorganisatie de vinger aan de pols te houden. Indien zich problemen voordoen informeert de vergunninghouder DJJ hierover. Zonodig kan DJJ vervolgens op macro-niveau contact zoeken met de Centrale autoriteit in het Verdragsland.

Reikwijdte van de verantwoordelijkheden vergunninghouder

Ondanks dat er verschillende richtingen van de geldstromen zijn te onderscheiden, begint de geldstroom altijd bij de aspirant-adoptiefouder en eindigt in het buitenland. Uitgangspunt is dat alle geldstromen van adoptiefouder naar buitenland in geval van volledige bemiddeling via de vergunninghouder lopen, tenzij het land van herkomst dit anders dwingend oplegt. Bij een eventuele geldstroom van adoptieouders rechtstreeks naar het buitenland dient inzichtelijk te zijn welke geldstroom dit is, zodat dit controleerbaar is. De vergunninghouder is degene die het contact in het buitenland onderhoudt en een bepalende rol heeft in het adoptieproces. Daarmee heeft hij de verantwoordelijkheid om aantoonbaar inspanning te verrichten teneinde inzicht te verkrijgen in de bestemming van de geldstromen naar zijn partnerorganisaties. Ongeacht verschil in omvang en organisatie tussen de vergunninghouders geldt de noodzaak van een duidelijk inzicht in bestemming en besteding van financiën voor elke vergunninghouder. Er wordt een actieve rol van de vergunninghouder gevraagd als het gaat om het monitoren van buitenlandse partnerorganisaties. Hiervoor is informatie nodig waarvoor de vergunninghouder de plicht heeft zijn uiterste best te doen om die informatie van of over de buitenlandse partnerorganisaties te verkrijgen. Dit betreft niet alleen financiële informatie maar zo mogelijk ook prestatiegegevens, zoals aantallen adopties, percentage vondelingen, percentage afstandsverklaringen e.d. Hiervoor wordt per partnerorganisatie een dossier bijgehouden. Indien de gevraagde gegevens niet worden verstrekt, documenteert de vergunninghouder dit.

DJJ heeft soortgelijke verantwoordelijkheid waar het informatie betreft van of over andere Centrale autoriteiten in Verdragslanden, dan wel andere centrale overheden in niet-Verdragslanden.

Wijze van controle

De vergunninghouder heeft de inspanningsverplichting om, op basis van de hem ter beschikking staande mogelijkheden bij het aangaan en bij het voortduren van de relatie met een buitenlandse partnerorganisatie, de betrouwbaarheid van die partnerorganisatie zo goed mogelijk te controleren.

Controle kan worden uitgeoefend door:

- bezoeken van de contactpersoon, directie en/of medewerkers van de eigen partnerorganisatie en/of tehuis aan Nederland en

- bezoeken door de vergunninghouder (of van een derde, niet zijnde belanghebbende, namens de vergunninghouder en waarmee een overeenkomst is gesloten en afspraken zijn vastgelegd) aan partnerorganisaties en/of tehuizen in het buitenland. De bevindingen dienen voor de Nederlandse autoriteiten terug te vinden te zijn in schriftelijke bescheiden zoals de reisverslagen en/of functioneringsgesprekken met de contactpersonen/medewerkers of in verslagen van besprekingen van jaarrekeningen of begrotingen.

Bij het onderzoeken of met een buitenlandse partnerorganisatie een relatie zal worden aangegaan, brengt de vergunninghouder tenminste een bezoek aan die organisaties en/of dat tehuis in het buitenland. Ook verdient het aanbeveling om bij contactontwikkeling de desbetreffende autoriteiten in het land van herkomst te bezoeken. Indien relevant/nodig kan DJJ een rol spelen bij het onderzoek naar de betrouwbaarheid van het buitenlandse contact op verzoek van de vergunninghouder, al of niet in samenspraak met het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Bij voortdurend van de relatie met de buitenlandse partnerorganisatie wordt de partnerorganisatie periodiek gecontroleerd. De mate waarin de controle plaatsvindt, hangt bijvoorbeeld af van de urgentie, de intensiteit van samenwerking met de partnerorganisatie en verandering van wetgeving.

Indien bij het aangaan van een relatie met een buitenlandse partnerorganisatie twijfel bestaat over de betrouwbaarheid van de buitenlandse partnerorganisatie gaat de vergunninghouder geen samenwerking aan met de betreffende organisatie.

Indien bij een reeds bestaande relatie met een buitenlandse partnerorganisatie twijfel ontstaat over de betrouwbaarheid ervan dient de vergunninghouder nadere referenties in te winnen, eventueel via DJJ. Dit kan bij de autoriteiten in het land van herkomst en de Nederlandse diplomatieke vertegenwoordiging in het buitenland of de diplomatieke vertegenwoordiging in het land van herkomst. Indien onvoldoende informatie kan worden verkregen of in geval van gerede twijfel over de betrouwbaarheid van de buitenlandse partnerorganisatie zal de vergunninghouder dit direct schriftelijk melden aan DJJ. DJJ zal op basis van deze melding nadere inlichtingen inwinnen bij de betrokken (Centrale) autoriteit en bij geconstateerde misstanden nadere actie ondernemen via het Ministerie van Buitenlandse Zaken en/of het permanent bureau van de Haagse Conferentie voor Internationaal privaatrecht. De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie kan op basis van gedegen onderzoek het besluit nemen om adopties uit een land (al dan niet tijdelijk) op te schorten. Ook de vergunninghouder heeft de mogelijkheid de verdere samenwerking met de partnerorganisatie op te schorten of te beëindigen. Tussen de vergunninghouder en de Centrale autoriteit vindt afstemming plaats over de te ondernemen acties en de beslissing over het al dan niet voortzetten van de samenwerking met de buitenlandse partnerorganisatie.

Uitgangspunten bij de toetsingscriteria

Uitgangspunt bij de toetsing is dat de betreffende buitenlandse partnerorganisatie werkt overeenkomstig:

- wet- en regelgeving zowel van het land van herkomst als van Nederland;
- het Verdrag inzake de Rechten van het Kind;
- het Haags Adoptieverdrag voor de landen welke partij zijn bij het verdrag. Voor de landen die geen partij zijn bij dit verdrag dient zoveel mogelijk in de geest van het verdrag gewerkt te worden.

Indeling toetsingscriteria

De belangrijkste criteria waaraan de vergunninghouder de buitenlandse partnerorganisatie dient te toetsen, worden hieronder aangegeven. Deze criteria gelden zowel bij het aangaan van een relatie met een buitenlandse partnerorganisatie als bij het voortduren daarvan.

Bedacht moet worden dat het hier niet om criteria gaat waaraan in alle gevallen tegelijkertijd behoefte te worden voldaan. Het overzicht heeft een nauwe relatie met de eisen waaraan het kinddeel moet voldoen. Beide zijn nodig om in samenwerking met de buitenlandse partnerorganisatie een zorgvuldige en kwalitatief verantwoorde bemiddelingsprocedure te kunnen bewerkstelligen.

Aandachtspunten zijn:

- toetsingscriteria wet- en regelgeving in land van herkomst;
- toetsingscriteria buitenlandse partnerorganisatie niet Haags Verdrag land;
- toetsingscriteria van de procedure waarbij het kind niet meer onder het gezag van de ouder staat;
- toetsingscriteria subsidiariteitsbeginsel;
- toetsingscriteria inzicht in de financiën over de buitenlandse partnerorganisatie.

De toetsingscriteria hebben tot gevolg dat de vergunninghouders de administratie zodanig moeten inrichten dat de benodigde informatie op een betrouwbare wijze tot stand komt. Vanwege mogelijke verschuiving van activiteiten, betreft dit niet alleen de administratie die voortvloeit uit de adoptieactiviteiten, doch het geheel van de activiteiten van de vergunninghouder dat zijn weerslag vindt in de jaarrekening en de bijbehorende specifieke overzichten.

Toetsingscriteria wet- en regelgeving in land van herkomst

<i>Norm</i>	<i>Document</i>
De uitgangspunten van de adoptiewet- en/of regelgeving van het land van herkomst zijn bij de buitenlandse partnerorganisatie bekend	Gespreksverslag of ondertekende verklaring
De uitgangspunten van de adoptiewet- en/of regelgeving van het land van herkomst zijn in overeenstemming met de uitgangspunten van het Haags Adoptieverdrag en het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. In specifieke gevallen kan van deze norm worden afgeweken. Dit vergt een nadere motivatie. DJJ beoordeelt of de afwijking acceptabel is en houdt informatie over de betreffende landen bij.	Adoptiewet- en/of regelgeving van het land van herkomst

Toetsingscriteria buitenlandse partnerorganisatie

<i>Norm</i>	<i>Document</i>
De buitenlandse partnerorganisatie heeft een vergunning dan wel andersoortige toestemming van de overheid met betrekking tot de adoptie activiteiten	Geldige vergunning/toestemming/ registratie (indien beschikbaar)
De buitenlandse partnerorganisatie heeft doelstellingen die stroken met de uitgangspunten van het Haags Adoptieverdrag en het Verdrag inzake de Rechten van het Kind	Gespreksverslag dan wel een ondertekende verklaring

De buitenlandse partnerorganisatie is bereid inzicht te geven in zijn structuur, organisatie, bestuur en verantwoordelijkheden en zijn positie/relatie met betrekking tot de vergunninghouder	Organogram en/of gespreksverslag
De buitenlandse partnerorganisatie is bereid inzicht te geven in zijn activiteiten	Eventueel jaarverslag en/of gespreksverslag dan wel een ondertekende verklaring
De activiteiten van de buitenlandse partnerorganisatie zijn in overeenstemming met de wet- en regelgeving van het land van herkomst, de uitgangspunten van het Haags Adoptieverdrag en het Verdrag inzake de Rechten van het Kind	Eventueel jaarverslag en/of gespreksverslag dan wel een ondertekende verklaring
De buitenlandse partnerorganisatie staat goed bekend	Gespreksverslag/ zo mogelijk navraag doen bij Nederlandse diplomatieke vertegenwoordiging in het betreffende land, dan wel bij de diplomatieke vertegenwoordiging van dat land in Nederland hoe de buitenlandse partnerorganisatie bekendstaat of eventueel navraag doen bij andere instanties

Toetsingscriteria van de procedure waarbij het kind niet meer onder het gezag van de ouder staat

<i>Norm</i>	<i>Document</i>
De afstandsprocedure en de juridische adoptabiliteit in het land van herkomst en de werkwijze van de buitenlandse partnerorganisatie in deze zijn in overeenstemming met de uitgangspunten van het Haags Adoptieverdrag en het Verdrag inzake de Rechten van het Kind	Procesbeschrijving: welke stappen zijn vereist voordat een kind beschikbaar is voor buitenlandse adoptie
Buitenlandse partnerorganisatie is bereid inzicht te geven in de procedure bij vondelingen	Procesbeschrijving
Buitenlandse partnerorganisatie is bereid inzicht te geven in de procedure ontzetting uit ouderlijke macht (indien van toepassing)	Procesbeschrijving

Toetsingsnormen subsidiariteitsbeginsel

<i>Norm</i>	<i>Document</i>
Door de buitenlandse partnerorganisatie of andere bevoegde autoriteit of instantie worden de mogelijkheden onderzocht om een kind in het land van herkomst te plaatsen alvorens het kind in aanmerking wordt gebracht voor interlandelijke adoptie	Beschrijving te volgen procedure. In het dossier bevindt zich: -voor Verdragslanden een certificate of Conformity -voor niet-Verdragslanden zoveel mogelijk per dossier een op het betreffende kind gerichte verklaring omtrent het subsidiariteitsbeginsel of een algemene verklaring voor meerdere kinderen

Toetsingsnormen inzicht in financiën over de buitenlandse partnerorganisatie

<i>Norm</i>	<i>Document</i>
Gedetailleerd inzicht in de geldstromen naar de partnerorganisatie die bij een adoptiebemiddeling plaatsvinden, inclusief de daaraan gelieerde activiteiten zoals projecthulp.	1] Indien mogelijk een overzicht van de uitgaven door de vergunninghouder bij een adoptiebemiddeling zo mogelijk per individueel adoptiedossier of zo nodig gemiddeld per kind bij desbetreffende partnerorganisatie. 2] Een door de ouders opgesteld en ondertekend overzicht van door hen verrichte betalingen in het buitenland inclusief een toelichting van de gelden/steun die ouders bij de adoptiebemiddeling aan instellingen, autoriteiten en overige contacten hebben gegeven.
Inzicht in de geldstromen inzake projecthulp.	Overzicht van geldstromen dat voldoet aan de eisen als gesteld in de brief van Minister van Justitie van 1 mei 2007 (kenmerk: 5479514/07/DJJ).
Inzicht in de besteding van door de partnerorganisatie bestede gelden gesplitst in adoptie en algemene projecthulp ⁷ .	Overzicht van de uitgaven bij een adoptiebemiddeling zo mogelijk per individueel adoptiedossier of zo nodig gemiddeld per kind bij desbetreffende partnerorganisatie.
Zo mogelijk prestatiegegevens (niet-financiële informatie) ⁸ van of over de buitenlandse partnerorganisatie met betrekking tot zaken die de vergunninghouder betreffen, zoals aantallen adopties, percentage vondelingen, percentage afstandsverklaringen e.d., eventueel via de Centrale autoriteit als het de Centrale autoriteit in het land van herkomst betreft of een centrale instantie in een niet-Verdragsland.	Formulier waarop deze informatie inzichtelijk wordt gepresenteerd.
Jaarlijks overzicht van de financiën over of van een buitenlandse partnerorganisatie.	Overzicht
Binnen de eigen organisatie vergelijken van de activiteiten en financiën van de ingeschakelde partnerorganisaties per land teneinde eventuele onregelmatigheden te onderkennen.	1] Overzicht van financiële kengetallen en prestatie-indicatoren van de buitenlandse partnerorganisaties met een toelichting van de relevante verschillen.

⁷ In het geval waarbij een buitenlandse centrale autoriteit het contact is, dan is de CA aldaar het doeleinde.

⁸ Niet-financiële informatie: Door het bijhouden van verschillende prestatiegegevens en deze te relateren aan elkaar of aan andere informatie kunnen trends in de adoptiebemiddeling worden ontdekt. Deze kunnen bijdragen tot het eerder signaleren van excessen.

V Samenwerking tussen vergunninghouders

In het kader van de samenwerking tussen de vergunninghouders met betrekking tot het leggen en onderhouden van nieuwe contacten in het buitenland gelden de hierna geformuleerde afspraken. Zie tevens de bepaling in artikel 16, lid 6 Wobka (bereid zijn tot samenwerking met andere vergunninghouders) en artikel 20, lid 4 Wobka (geen betrekkingen aangaan met instellingen en organisaties die reeds met andere vergunninghouders betrekkingen onderhouden).

Uitgangspunten van de afspraken

De uitgangspunten van de afspraken zijn:

1. Meldpunt registratie contact bij CA

DJJ houdt een actuele registratie bij van alle bemiddelingscontacten welke de vergunninghouders in het buitenland onderhouden. Wijzigingen worden zo spoedig mogelijk schriftelijk aan DJJ en de overige vergunninghouders gemeld door de betreffende vergunninghouder.

2. Grondbeginsel is één vergunninghouder per land, tenzij....

De 'tenzij- situaties' worden beoordeeld door DJJ aan de hand van:

- de opvatting van de bevoegde autoriteit van dat land;
- de adoptiesituatie ter plaatse;
een 'tenzij-situatie' kan zich bij voorbeeld voordoen
in een land met een gedecentraliseerd systeem en wanneer er sprake is van een
uitgebreid territorium.
- de wenselijkheid van een tweede vergunninghouder in dat land;
bij de beoordeling van dit punt zal de CA uiteraard ook de bezwaren van de eerste
vergunninghouder(s)
en de opvatting van de bevoegde autoriteit van dat land in beschouwing nemen;
- de bereidheid tot samenwerking tussen de betreffende vergunninghouders;

Een tenzij-situatie zal door DJJ onderzocht worden als een vergunninghouder in strijd handelt met het bepaalde in artikel 16 lid 6 of artikel 20 lid 4 Wobka, dan wel als een vergunninghouder hiertoe een verzoek indient.

3. Geldigheidsduur contactontwikkeling

Een vergunninghouder krijgt 3 jaar de tijd om een contact(en) in een land te ontwikkelen, zonder dat een andere vergunninghouder in hetzelfde land gaat werken. De vergunninghouder moet na 3 jaar aan DJJ kunnen laten zien wat er gebeurd is in die periode om het contact te ontwikkelen.

Als een land de samenwerking heeft opgeschort of Nederland de samenwerking tijdelijk heeft opgeschort, blijft het recht van de claim bij die vergunninghouder die het land als eerste geclaimd heeft. Na nieuwe openstelling gaat de termijn van 3 jaar opnieuw in.

De vergunninghouder informeert na een claim van 3 jaar hiertoe zowel DJJ als collega-vergunninghouders over de status. Blijkt dat er nog vooruitgang mogelijkheden zijn in het kanaal, dan mag sprake zijn van een verlenging van nog eens 3 jaar.

Een claim kan daarmee na 3 jaar worden verlengd met een periode van nog eens 3 jaar.

Mocht er na 6 jaar nog geen positieve ontwikkeling zijn, dan wordt:

- a. het kanaal terug gegeven of
- b. na overleg met collega vergunninghouders en DJJ wordt besproken of een verlenging nog mogelijk is of
- c. Indien er geen afspraken onderling gemaakt kunnen worden, wordt DJJ gevraagd om een besluit te nemen.

Blijkt dat er geen vooruitgang is in het kanaal na 3 jaar, wordt:

- a. het kanaal terug gegeven.
- b. het betreffende land na 3 maanden niet door een ander vergunninghouder geclaimd, dan staat het de eerste vergunninghouder vrij om opnieuw het land voor 3 jaar te claimen.

Na teruggave, worden alle vergunninghouders gelijktijdig met DJJ geïnformeerd. Indien een vergunninghouder stopt met een kanaalontwikkeling wordt dit met redenen omkleed.

4. Landenoverzicht

Een actueel overzicht van landen waar vergunninghouders actief zijn of een claim hebben, wordt door DJJ per 4 maanden aan de vergunninghouders gezonden.

Afspraken

Wanneer een vergunninghouder het voornemen heeft een nieuw bemiddelingscontact in het buitenland te ontwikkelen stelt hij, alvorens zich concreet in verbinding te stellen met het beoogde contact teneinde dit zorgvuldig te onderzoeken, de andere vergunninghouders op de hoogte van dit voornemen.

De vergunninghouder stelt tevens DJJ op de hoogte van zijn voornemen.

Ingeval van een verzoek om contactonderzoek in het kader van deelbemiddeling raadpleegt een vergunninghouder het landenoverzicht van DJJ. Indien een vergunninghouder een verzoek ontvangt om een contact te onderzoeken in een land waar een andere vergunninghouder een nieuw bemiddelingscontact ontwikkelt of een regulier bemiddelingscontact onderhoudt, dan verwijst de vergunninghouder de aspirant-adoptiefouders door naar die andere vergunninghouder, ongeacht de voorkeur van de aspirant adoptiefouders. Deze andere vergunninghouder dient gemotiveerd aan te geven wanneer hij de deelbemiddeling niet kan of wil doen. In dit geval kan de vergunninghouder die eerder benaderd is, alsnog de deelbemiddeling uitvoeren.

Conflicten omtrent contacten/betrekkingen

Een vergunninghouder kan bezwaar maken bij DJJ als er mogelijk sprake is van contactschending door een andere vergunninghouder.

DJJ kan ambtshalve of na een klacht dat een vergunninghouder de hiervoor genoemde samenwerkingsafspraken niet nakomt en in strijd heeft gehandeld met het bepaalde in de artikelen 15, 16 lid 6 of artikel 20 lid 4 Wobka de betrokken vergunninghouders en de autoriteiten van het betreffende land verzoeken nadere informatie te verschaffen. Wanneer op basis van de verstrekte informatie naar het oordeel van DJJ in strijd is gehandeld met voornoemde artikelen kan DJJ de machtiging dan wel de vergunning intrekken (artikel 18 Wobka).

In het uiterste geval oordeelt de rechter of het gestelde in artikel 20 lid 4 Wobka ('geen betrekkingen aangaan') juist door een vergunninghouder geïnterpreteerd is.

Omschrijving 'Contact/betrekking'

Betrekking/contact: gerechtelijke en andere bevoegde (overheids)instanties, kindertehuizen, advocaten en andere personen en/of instellingen en organisaties die bevoegd bij de bemiddeling betrokken zijn.